

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U000410

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 04-02-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сорока Ольга Олексіївна

2. Olha Soroka

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8177-3499

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Теорія і методика вищої освіти

Дата захисту: 03-04-2025

Спеціальність за освітою: Середня освіта (Трудове навчання та технології)

Місце роботи здобувача: Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

Код за ЄДРПОУ: 02125527

Місцезнаходження: вул. Києво-Московська, буд. 24, Глухів, Глухівський р-н., 41400, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 7699

Повне найменування юридичної особи: Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

Код за ЄДРПОУ: 02125527

Місцезнаходження: вул. Києво-Московська, буд. 24, Глухів, Глухівський р-н., 41400, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

Код за ЄДРПОУ: 02125527

Місцезнаходження: вул. Києво-Московська, буд. 24, Глухів, Глухівський р-н., 41400, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14, 14.35, 14.35.07

Тема дисертації:

1. Формування екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій у процесі фахової підготовки
2. Forming the ecological competence of the future Labour training and technologies teachers in the process of their professional training

Реферат:

1. У дисертації здійснено теоретичне обґрунтування та практичне розв'язання важливого наукового завдання щодо формування екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій у процесі фахової підготовки. Встановлено, що за безумовної важливості й результативності досліджень сучасних учених проблема формування екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій у процесі фахової підготовки є недостатньо вивченою й потребує здійснення ґрунтовних науково-педагогічних досліджень. У роботі уточнено сутність поняття «екологічна компетентність майбутнього вчителя трудового навчання та технологій». На основі аналітичного огляду літературних джерел з означеної проблеми уточнено структуру екологічної компетентності майбутніх учителів трудового

навчання та технологій, що охоплює чотири взаємопов'язані компоненти: ціннісно-мотиваційний, інноваційно-когнітивний, діяльнісно-технологічний, особистісно-рефлексійний. Відповідно до компонентів екологічної компетентності визначено критерії та показники її сформованості: ціннісно-мотиваційний, інноваційно-когнітивний, діяльнісно-технологічний, особистісно-рефлексійний. Визначено рівні сформованості екологічної компетентності: високий, достатній, середній та початковий. У процесі дослідження із застосуванням методу експертного оцінювання визначено педагогічні умови, що забезпечують успішне формування екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій у процесі фахової підготовки. Для досягнення поставленої мети дослідження розроблено модель формування екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій у процесі фахової підготовки, що охоплює чотири взаємопов'язані блоки: методологічно-цільовий, суб'єктний, змістово-діяльнісний, оцінювально-результативний. Схарактеризовано методика формування екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій у фаховій підготовці, яка базується на організації цілісного процесу, який включає дібрані форми та методи, що мають на меті формування компонентів досліджуваної здатності. Розроблено авторські методичні рекомендації «Реалізація педагогічних умов формування екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій». Аналіз та узагальнення результатів експериментального дослідження дали змогу виявити позитивну динаміку сформованості екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій в експериментальній групі. Ефективність виявлених та обґрунтованих педагогічних умов формування екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій підтверджено статистичним аналізом результатів формувального експерименту. Наукова новизна результатів дослідження полягає в тому, що вперше: виявлено, теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови формування екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій у процесі фахової підготовки; розроблено модель формування досліджуваної здатності; уточнено сутність, структуру, критерії, показники та рівні сформованості екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій; удосконалено науково-методичний супровід і технологічне забезпечення процесу формування екологічної компетентності майбутніх педагогів у процесі фахової підготовки; подальшого розвитку набули теоретичні положення компетентнісного підходу до професійної підготовки майбутніх фахівців технологічної освітньої галузі в ЗВО; діагностичний інструментарій для визначення рівнів сформованості компонентів екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій. Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в розробленні та впровадженні в освітній процес закладів вищої освіти навчально-методичного супроводу формування екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій, що передбачає доповнення змісту фахових дисциплін та педагогічних практик екологічним складником; авторських вибіркового навчальних дисциплін «Основи формування екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій» та «Екологія творчих проєктів»; методичних рекомендацій «Реалізація педагогічних умов формування екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій у процесі фахової підготовки», методичних розробок тренінгових, проблемних занять, виховних заходів екологічного спрямування; діагностичного інструментарію для визначення рівнів сформованості компонентів формування екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій.

2. The dissertation provides the theoretical grounding and practical solution to the important scientific problem regarding forming the ecological competence of the future Labour training and technologies teachers in the process of their professional training. The paper clarifies the essence of the concept of the “ecological competence of the future Labour training and technologies teachers”. Based on the analytical review of literature sources on the specified problem, the structure of the ecological competence of the future Labour training and technologies teachers was clarified, which includes four interrelated components: value-motivational, innovative-cognitive, activity-technological, personal and reflective. In accordance with the components of the ecological competence, criteria and indicators of its formation were determined: value-motivational, innovative-cognitive, activity-technological, personal-reflective. The levels of formation of the ecological competence were determined: high,

sufficient, medium and primary. In the process of the research with applying the expert evaluation method, the pedagogical conditions ensuring the successful formation of the ecological competence of the future Labour training and technologies teachers in the process of their professional training were identified. For achieving the set goal of the research, the model of forming the ecological competence of the future Labour training and technologies teachers in the process of their professional training was developed which includes four interrelated blocks: methodological-target, subjective, content-activity, evaluation-resultative. The methodics for forming the ecological competence of the future Labour training and technologies teachers in their professional training was characterized based on the organization of the holistic process that includes the selected forms and methods aimed at forming the value-motivational, innovative-cognitive, activity-technological, personal-reflective components of the studied ability. Analysing and generalizing the results of the experimental study made it possible to identify the positive dynamics of forming the ecological competence of the future Labour training and technologies teachers in the experimental group. The scientific novelty of the research results consists in the fact that for the first time: the pedagogical conditions for forming the ecological competence of the future Labour training and technologies teachers in the process of the professional training were identified, theoretically grounded and experimentally verified; the model for forming the studied ability was developed; the essence, structure, criteria, indicators and levels of the formation of the ecological competence of the future Labour training and technologies teachers were clarified; the scientific and methodical support and technological providing for the process of forming the ecological competence of the future teachers in the process of their professional training were improved; the theoretical provisions of the competence based approach to the professional training of the future specialists in the technological educational field at the higher education institutions were further developed; the diagnostic toolkit for determining the levels of the formation of the ecological competence components of the future teachers of Labour training and technologies was developed. The practical significance of the obtained research results is made up by developing and implementing in the educational process of the higher education institutions the educational and methodical support for forming the ecological competence of the future Labour training and technologies teachers which involves supplementing the content of the professional subjects and pedagogical practices with the environmental component; author's selective educational disciplines "Fundamentals of forming the ecological competence of the future Labour training and technologies teachers" and "Ecology of the creative projects"; methodical recommendations "Implementation of the pedagogical conditions for forming the ecological competence of the future Labour training and technologies teachers in the process of the professional training", methodical developments of training, problem classes, educational activities of the ecological orientation; diagnostic tools for determining the components of the formation of the ecological competence of the future Labour training and technologies teachers.

Державний реєстраційний номер ДіР: 0117U004243

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Курок В. П., Василенко О. О. Екологічна компетентність як вагомий складник професійної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій. Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки. Глухів, 2022. Вип. 3 (50), ч. 1. С. 238–245. DOI: <https://doi.org/10.31376/2410-0897-2022-3-50-238-245>.

- 2. Сорока О. О. Сутність та структура екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій. Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка». 2023. № 10 (28). С. 405–418. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-10\(28\)-405-418](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-10(28)-405-418).
- 3. Сорока О. О. Критерії, показники та рівні сформованості екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання і технологій. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. 2024. № 213. С. 233–238. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-213-233-238>.
- 4. Сорока О. О. Педагогічні умови формування екологічної компетентності майбутніх учителів технологій у процесі фахової підготовки. Вісник науки та освіти. (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»). 2024. № 5 (23). С. 1437–1453. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-5\(23\)-1437-1452](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-5(23)-1437-1452).
- 5. Сорока О. О. Реалізація педагогічних умов формування екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій у процесі фахової підготовки : методичні рекомендації / за заг. ред. В. П. Курок. Глухів, 2024. 133 с.
- 6. Василенко О. О. Роль апсайклінг-проектів у технологічній освіті майбутніх учителів трудового навчання та технологій. Технологічна освіта в контексті концептуальних засад Нової української школи : матеріали регіонального науково-методичного семінару (м. Глухів, 26 листопада 2021 р.). Глухів, 2021. С. 115–118.
- 7. Василенко О. О. Перспективи формування екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій у процесі професійної підготовки. Освіта і наука XXI століття: молодіжний вимір : матеріали щорічної звітної науково-практичної конференції здобувачів фахової передвищої, вищої освіти та молодих учених (м. Глухів, 14 квітня 2022 р.). Глухів, 2022. С. 6–8.
- 8. Василенко О. О. Екологічні аспекти проектно-технологічної діяльності майбутніх учителів трудового навчання та технологій. Освіта і наука XXI століття : матеріали звітної науково-практичної конференції викладачів (м. Глухів, 4 травня 2022 р.). Глухів, 2022. С. 40–41.
- 9. Vasylenko O. Application of training technologies in the process of forming the ecological competence of future teachers of labor education and technologies. Глухівські читання – 2022. Актуальні питання суспільних та гуманітарних наук : збірник матеріалів XII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Глухів, 6–8 грудня 2022 р.). Глухів, 2022. С. 392–394.
- 10. Василенко О. О. Бінарна лекція як форма організації освітнього процесу з формування екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій. Наука та освіта в умовах війни: Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка : матеріали звітної науково-практичної конференції викладачів, докторантів, аспірантів та молодих учених, здобувачів вищої та фахової передвищої освіти (м. Глухів, 23–24 травня 2023 р.). Глухів, 2023. С. 13–14.
- 11. Василенко О. О. Формування екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій в контексті сталого розвитку. Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Кременчук, 17 березня 2023 р.). Кременчук, 2023. С. 16–18.
- 12. Василенко О. О. Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх учителів трудового навчання та технологій. Сучасна освіта та наука: стан, проблема, перспективи : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 20–21 березня 2023 р.). Полтава, 2023. С. 253–255.
- 13. Курок В. П., Василенко О. О. До питання формування екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій. Abstracts of XVIII International Scientific and Practical Conference (Osaka, Japan, 08-10 травня 2023 р.). P. 180–182. URL: <https://eu-conf.com/events/theories-of-world-science-and-technology-implementation/>
- 14. Сорока О. О. Формування екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій засобами гейміфікації. Підготовка майстра виробничого навчання, викладача професійного навчання до впровадження в освітній процес інноваційних технологій : матеріали VII всеукраїнського науково-методичного семінару (м. Глухів, 03 листопада 2023 р.). Глухів, 2023. С. 191.

- 15. Сорока О. О. Ціннісно-мотиваційний компонент екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій. Глухівські читання – 2023. Актуальні питання суспільних та гуманітарних наук : збірник матеріалів XIII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Глухів, 6–8 грудня 2023 р.). Глухів, 2023. С. 270–271.
- 16. Сорока О. О. Створення еколого орієнтованого освітнього середовища як умова формування екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій. Методологія сучасних наукових досліджень : матеріали Ювілейної XX міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків 22–23 лютого 2024 р.). Харків, 2024. С. 488–491.
- 17. Сорока О. О. Застосування інноваційних педагогічних технологій у процесі формування екологічної компетентності майбутніх учителів технологій. Актуальні проблеми організації освітнього процесу в умовах сьогодення : матеріали всеукраїнської студентської науково-практичної інтернет-конференції (м. Чернігів, 11 квітня 2024 р.). Чернігів, 2024. С. 25–27.
- 18. Сорока О. О. Оцінювання екологічності можливих об'єктів проектування. Технологічна і професійна освіта: проблеми і перспективи : матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції (м. Глухів, 09 травня 2024 р.). Глухів, 2024. С. 64–67.
- 19. Сорока О. О. Методологічні підходи до формування екологічної компетентності майбутніх учителів технологій. Наука та освіта в умовах війни: Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка : матеріали звітної науково-практичної конференції викладачів, докторантів, аспірантів та молодих учених, здобувачів вищої та фахової передвищої освіти (м. Глухів, 23–24 травня 2024 р.). Глухів, 2024. С. 35–38.
- 20. Сорока О. О. Екологізація змісту фахової підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій. Глухівські читання – 2024. Актуальні питання суспільних та гуманітарних наук : збірник матеріалів XIV міжнародної інтернет-конференції (м. Глухів, 10–12 грудня 2024 р.). Глухів, 2024. С. 585–592.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0122U002010

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Курок Віра Панасівна

2. Vira Kurok

Кваліфікація: д. пед. н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1474-3879

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

Код за ЄДРПОУ: 02125527

Місцезнаходження: вул. Києво-Московська, буд. 24, Глухів, Глухівський р-н., 41400, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Оршанський Леонід Володимирович
2. Leonid Orshanskiy

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9197-2953

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125438

Місцезнаходження: вул. Івана Франка, буд. 24, Дрогобич, Дрогобицький р-н., 82100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чистякова Людмила Олександрівна
2. Liudmyla Chystiakova

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9076-2484

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, буд. 1, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Хроленко Марина Володимирівна
2. Marina Khrolenko

Кваліфікація: д.пед.н., доц., 13.00.04**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-2118-1977**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка**Код за ЄДРПОУ:** 02125527**Місцезнаходження:** вул. Києво-Московська, буд. 24, Глухів, Глухівський р-н., 41400, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Шевель Борис Олександрович
2. Borys Shevel

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.04**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-3608-7980**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка**Код за ЄДРПОУ:** 02125527**Місцезнаходження:** вул. Києво-Московська, буд. 24, Глухів, Глухівський р-н., 41400, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****VIII. Заключні відомості****Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Ткаченко Наталія Миколаївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Ткаченко Наталія Миколаївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Данильченко Ірина Григорівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна